

IGNATIUS. DE RIDDER MAAKT EEN KNIEVAL.

**Documentatiemap voor leerkrachten
bij het vak Rooms-Katholieke Godsdienst 3^e graad**

Inleiding

Deze documentatiemap biedt omkadering bij de monoloog *Ignatius. De ridder maakt een knieval*. De map is opgebouwd uit twee onderdelen: een luik met achtergrondinformatie over de toneelvoorstelling voor de leerkracht en een luik met inspirerend lesmateriaal dat gebruikt kan worden voor de voor- en nabeschouwing van de voorstelling met de leerlingen. De lesmaterialen zijn gericht op leerlingen van de 3^e graad voor het vak Rooms-Katholieke Godsdienst. Elke leerkracht kan zelf bepalen welke info en materialen bruikbaar zijn voor zijn/haar eigen lessen.

Colofon

Concept documentatiemap: Cecilia Vanneste (Ignan) en Kaat Somers (UCSIA)

Met dank aan: leerkrachten Maaïke Van Liefde en Veerle Audenaert

Theatervoorstelling:

Auteur: Dries van den Akker, sj

Acteur: Kurt Defrancq

Decor: Stijn Van der Poorten

Affiche: Jedi Noordegraaf

Met de steun van het Regiobestuur van de Vlaamse en Nederlandse jezuïeten

Inhoud

Inleiding.....	2
1. Achtergrondinfo voor leerkrachten.....	4
1.1 Toepassing op leerplan 3 ^e graad RKG.....	4
1.2 Samenvatting van de voorstelling.....	5
1.3 Historische achtergrond.....	6
1.3.1 De Jezuïetenorde.....	6
1.3.2 Ignatiaanse spiritualiteit.....	7
1.4 Medewerkers aan de voorstelling.....	8
1.5 Monoloog als theatervorm.....	9
2. Lesmateriaal voor leerlingen.....	10
2.1 Voorbeschouwing.....	10
2.1.1 Verkenning van essentiële begrippen.....	10
2.1.2 Voorbereiding op de voorstelling.....	13
2.2 Nabeschouwing.....	14
2.2.1 Individuele reflectie na de voorstelling.....	14
2.2.2 Klasgesprek.....	15
BIJLAGE 1: Kaartjes met essentiële termen.....	17
BIJLAGE 2: Lesblaadje voor leerlingen ter voor- en nabeschouwing.....	20

1. Achtergrondinfo voor leerkrachten

De theatervoorstelling *Ignatius. De ridder maakt een knieval*. is gebaseerd op het leven van Sint Ignatius van Loyola, stichter van het Gezelschap van Jezus of de jezuïetenorde. De momenten waarnaar in de monoloog verwezen wordt, berusten op feiten die plaatsvonden tijdens zijn leven. Meer achtergrondinfo over zijn leven kan je [hier](#) terugvinden.

De theatermonoloog werd geschreven ter gelegenheid van het Ignatiusjaar dat loopt van 20 mei 2021 t.e.m. 31 juli 2022. In dit jaar wordt wereldwijd de 500ste verjaardag van de bekering van Ignatius gevierd. Meer info over de activiteiten in kader van het Ignatiusjaar kan je terugvinden via het [activiteitenoverzicht van het Ignatiusjaar](#).

De monoloogtekst werd geschreven door de Nederlandse Dries van den Akker sj en werd vertaald naar het Engels onder de titel *Ignatius. The knight who falls to his knees*. De tekst werd opgevraagd door o.a. het Verenigd Koninkrijk, Portugal, India, Letland, Canada, Mexico, Polen en New York.

1.1 Toepassing op leerplan 3e graad RKG

De klassikale verwerking van de Ignatiusmonoloog en de kan gelinkt worden aan élk terrein van het leerplan godsdienst 3e graad. Zo kan er o.a. gefocust worden op de religieuze ervaring van Ignatius, op de beleving van vertroosting, op de (geloofs)groei gedurende zijn leven en hoe zijn godsbeeld verandert, op zijn levensstijl, zijn kwetsbaarheid en worstelingen, zijn nood aan studie, de vorming van een gemeenschap van eerste gezellen, de voortdurende aandacht voor wie in nood is (geestelijk en materieel), etc.

Onderstaand een overzicht van hoe deze voorbeelden gekoppeld kunnen worden aan het leerplan.

Terrein	Doelen	Ingrediënten
Liefde en vriendschap	1. toelichten dat mensen liefde en vriendschap op diverse wijzen beleven (begrijpen);	214 Appèl van de ander/Ander 215 Naastenliefde 217 Genade 225 Kiezen en gekozen worden (roeping als liefdesgeschiedenis)
Goed handelen	1. onderzoeken hoe goed en kwaad eigen zijn aan menselijk denken en handelen (analyseren); 6. toelichten hoe christenen in Bijbelverhalen en christelijke tradities inspiratie vinden om ethisch te denken en te handelen; 7. wegwijzers voor hun ethisch denken en handelen selecteren (analyseren);	236 Complexiteit van goed en kwaad (onderscheiden in moeilijke keuzes) 246 Geweten onderscheiding 248,289, 250 zonde, vergeving en verzoening ... in principe zou alles kunnen betrokken worden.
Hoop en kwetsbaarheid	2. verschillende mogelijkheden van omgaan met kwetsbaarheid analyseren (analyseren);	264 Schepping in vrijheid 271 Heiligen

	6. uitleggen hoe christelijke tradities christenen hoop geven en oproepen tot engagement (begrijpen);	
Geloof en context	2. in levensgetuigenissen onderscheiden hoe mensen zin zoeken, zin geven en zin ontvangen (analyseren); 3. toelichten hoe geloof altijd in een context vorm krijgt (begrijpen);	285 geloofsstijlen 291 God en godsbeelden 296 geloofsgetuigen 301 zin zoeken, vinden en ontvangen 266 Paus Franciscus
Samenlevingsopbouw en inspiratie	4. analyseren hoe mensen in christelijke tradities geïnspireerd en geappelleerd worden tot samenlevingsopbouw (analyseren);	324 Kerkopbouw en dienst aan de samenleving 326 Contemplatie en actie 330 Motivatie/bezieling en roeping
Professioneel en persoonlijk engagement	5. aan de hand van verhalen/getuigenissen illustreren welke zin en betekenis mensen aan arbeid geven (begrijpen);	338 Dienstbaarheid 339 Rijk Gods 340 Partijdigheid voor de zwakke

1.2 Samenvatting van de voorstelling

De monoloog *Ignatius – De ridder maakt een knieval* vertelt het levensverhaal van Ignatius van Loyola, en gaat over zijn zoeken naar vreugde, troost, vertroosting en zijn gevecht met pijn en lijden en troosteloosheid. Het grote thema van de monoloog is het aanpassingsvermogen van Ignatius: zijn leven neemt telkens weer een andere wending dan hij zelf had voorzien. Dit vermogen leidde uiteindelijk tot het ontstaan van het Gezelschap van Jezus of de jezuïetenorde.

Ignatius van Loyola was niet altijd een vrome volgeling van God. Hij behoorde tot de Spaanse adellijke familie Loyola en was een ridder die droomde van edele vrouwen, geld en aanzien. Ignatius, toen nog Iñigo, was toegewijd aan zijn Heer, de onderkoning van Spanje, en werdijd en ver bewonderd om zijn krijgsinzicht en heldenmoed in de strijd.

Mijn medestrijders zeiden dat we op moesten geven. De overmacht van de Fransen was veel te groot. Opgeven? Nooit! Als je streed voor de eer van de koning, dan gaf je niet op. Dat was riddereer.

Doch, een kanonskogel die zijn beide benen raakt, maakt een einde aan zijn heldencarrière. Lang moet hij te bed blijven om te herstellen van zijn verwondingen. Tijdens het genezingsproces neemt hij uit verveling een boek over het leven van Jezus ter hand. Hij ontdekt dat de verhalen over Jezus en over de daden van heiligen hem meer raken dan zijn dagdromen over vrouwen en riddereer.

Zo kwam ik tot het inzicht dat sommige gedachten mij mistroostig achterlieten en andere mij juist vertroosting gaven met een intensiteit die ik tevoren nog nooit zo indringend had ervaren [...]. Geloof het of niet, maar voor mij voelde het als de taal waarmee God probeerde met mij in contact te komen.

Terug op de been besluit Ignatius op bedevaart te trekken om boete te doen voor het zondige leven dat hij achter zich heeft gelaten. Maar de boetedoening brengt hem geen rust.

Dagen. Weken. Maanden. Dat kwam natuurlijk omdat ik niet voldoende boete deed. [...] Ik ging nog minder eten. Kreeg zelfs last van mijn maag. Verdiende loon. Maar het hielp niet. De fouten uit het verleden bleven mij achtervolgen.

Ignatius voelt zich wanhopig tot hij tot het inzicht komt dat hij Gods vergeving niet hoeft te verdienen door boetedoening, maar dat God altijd en overal aanwezig is in zijn leven. Hij hoeft slechts te luisteren naar zijn stem, de vertroosting, om te weten welke wegen hij moet bewandelen.

Nooit beseft dat God zó in elkaar zat. Er ging een nieuwe wereld voor mij open. Ik zag vóór me hoe God met zijn stille vertroosting in alles aanwezig was.

Ignatius besluit zijn leven te wijden aan het delen van zijn inzichten over de vertroosting van God. Hij schrijft zijn ideeën neer in een boek dat hij Geestelijke Oefeningen noemt. Hij besluit om te gaan studeren en tijdens zijn studie gebruikt hij de geestelijke oefeningen om anderen te begeleiden in het gebed. Hij wordt daarbij meerdere malen beschuldigd van ketterij en komt uiteindelijk in Parijs terecht, waar hij waar hij kennis maakt met Favre en Xaverius, wie twee van zijn trouwste vrienden en gezellen worden.

De groep vrienden van Ignatius breidt verder uit en samen trekken ze naar Rome om de Paus te zien. Daar richten ze een nieuwe orde 'de Gezellen van Jezus' op.

'Alle bestaande groepen wonen in kloosters. Wij willen bij de mensen zijn, met name waar de nood het hoogste is: ons klooster is de hele wereld. We noemen ons "Gezellen van Jezus". We nemen principieel geen beloning aan voor ons dienstwerk'. [...] Op 27 september 1540 kwam de paus af met zijn officiële goedkeuring.

De volledige tekst van de theatervoorstelling is te vinden in het *Bekering. Ignatius van Loyola en twaalf mensen van vandaag*. van Jos Moons sj en Nikolaas Sintobin sj, te verkrijgen via <https://www.averbodeinspireert.be/product/bekering/>

1.3 Historische achtergrond

1.3.1 De Jezuïetenorde

De jezuïeten zijn een religieuze orde binnen de Katholieke Kerk. Ze wordt ook wel de Sociëteit van Jezus genoemd. De orde werd op 27 september 1540 gesticht door Ignatius van Loyola. Een 'Orde' is een gemeenschap van paters (zij die priester zijn gewijd) en broeders (zij die geen priester zijn) die leven en werken volgens een eigen regel en met een eigen spiritualiteit. Jezuïeten volgen de traditie van de Ignatiaanse spiritualiteit. Daarbij gaan ze uit van de visie van Ignatius om "God te vinden in alle dingen" en stellen ze zich tot doel om hun naasten te helpen.

De Jezuïetenorde werd al erg populair. De orde vormde een antwoord op de crisis die de Katholieke Kerk kende als gevolg van de reformatie, waarbij het protestantse geloof steeds meer terrein won. De jezuïeten waren spilfiguren in twee doelstellingen van de contrareformatie (de reactie van de Katholieke Kerk op de reformatie): katholiek onderwijs en missiewerk. De jezuïeten richtten scholen en universiteiten op over heel Europa (ook in

Vlaanderen), en ze trokken de hele wereld rond om hun boodschap over te brengen en het katholicisme te verspreiden.

Ook vandaag de dag is de Jezuïetenorde nog altijd levend. De Sociëteit van Jezus telt vandaag zo 'n 14.500 jezuïeten, verspreid over 127 landen. Zij werken als leraar, geneesheer, journalist, parochiepriester, sterrenkundige, geestelijk begeleider, studentenpastor...

Bronnen:

Britannica. (z.d.). *Counter-Reformation*. <https://www.britannica.com/event/Counter-Reformation>

Jesuits. (2021). *The Jesuits*. <https://www.jesuits.org/about-us/the-jesuits/>

Jezuïeten in Nederland en Vlaanderen. (2022). *Wat zijn jezuïeten?*

<https://www.jezuïeten.org/wie-we-zijn/gezellen-van-jezus/>

1.3.2 Ignatiaanse spiritualiteit

De ignatiaanse spiritualiteit wordt sterk bepaald door het thema van 'God zoeken en vinden in alle dingen'. De wereld met heel haar wisselvalligheid en onvoorspelbaarheid is een vindplaats van God. Ieder ogenblik kan een ontmoetingspunt worden met Hem. Tijdens zijn leven wordt Ignatius verscheidene malen geconfronteerd met hoe God op hem en zijn leven inwerkt, hem vertroosting schenkt en daarmee toont welke weg hij moet bewandelen.

In Ignatius' visie worden mensen geroepen om 'contemplatief' te zijn in hun handelen, dat wil zeggen 'beschouwend', meditatief. De activiteiten die de mens ontplooit, zouden hem voortdurend tot inkeer moeten brengen. De reflectie op de diepere betekenis van zijn handelen brengt hem vervolgens weer tot weloverwogen actie. Het gaat daarbij om een manier van leven die uitdrukking geeft aan het verlangen en de wil om open te staan voor de invloed van Gods geest op het menselijk handelen. Gebed en leven raken en voeden elkaar dan voortdurend.

Ignatius schreef zijn visie op basis van zijn eigen levenservaringen neer in het boek 'Geestelijke Oefeningen'. De gebedsoefeningen in het boekje van Ignatius gaan hoofdzakelijk over het leven van Jezus. Wie de Oefeningen doet beschouwt aandachtig heel het leven van Jezus, van zijn geboorte tot aan zijn dood en verrijzenis. Biddend kijk je naar wat Jezus doet, je luistert naar wat Hij zegt, je treedt met Hem in dialoog. Zo wordt duidelijk hoe jij de Heer kunt volgen en het Evangelie gestalte kunt geven in jouw leven.

Bron: Jezuïeten in Nederland en Vlaanderen. (2022). *Ignatiaanse spiritualiteit*.

<https://www.jezuïeten.org/ignatiaanse-spiritualiteit/>

1.4 Medewerkers aan de voorstelling

Auteur: Dries van den Akker sj

De tekst van de *Ignatius. De ridder maakt een knieval* werd geschreven door Dries van den Akker, sj (°1945), Nederlandse jezuïet, wonende en werkende in Birmingham voor het gemeenschappelijke noviciaat¹ van de jezuïeten van het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Vlaanderen en Nederland.

Dries van den Akker sj was van 1966 tot 2009 werkzaam in het lager en middelbaar onderwijs als docent² godsdienst, catechese en levensbeschouwing. Hij verzorgt de inhoudelijke kant van een website over heiligen, www.heiligen.net, en is redacteur van Ignis Webmagazine (www.igniswebmagazine.nl). Hij is auteur van het boek *Ga anders denken. Jezus leren kennen door de bril van Markus*, uitgegeven in 2020 door Berne Media en Ignis Webmagazine.

Acteur: Kurt Defrancq

Kurt Defrancq (°1963) behaalde in 1986 de eerste prijs Dramatische kunst 1986 aan het Koninklijk Conservatorium te Brussel. Hij is cultureel adviseur bij de Universiteit Gent en voorzitter van het Steunfonds voor acteurs (www.acteurspenning.be).

Kurt Defrancq werkte mee aan verscheidene theaterproducties en kwam en komt ook op het podium met eigen producties, o.a. de monoloog *'De binnenzak van de ziel'*, een project in samenwerking met de Dossinkazerne. Hij ziet zichzelf vooral als verhalenverteller. In de monoloog *Ignatius. De ridder maakt een knieval*, neemt hij de rol van Ignatius op zich.

---

¹ Een novice is iemand die voor de intrede in het klooster een proeftijd doormaakt tijdens het noviciaat. De novice wordt begeleid door een novicemeester. Het noviciaat bij de jezuïeten duurt twee jaar.

² In Nederland spreekt men van 'docenten', waar we in Vlaanderen 'leerkrachten' bedoelen.

1.5 Monoloog als theatervorm

Het woord 'monoloog' (alleenspraak) komt van het Griekse woord 'monos' dat 'alleen' betekent, en 'logos' wat 'woord' of 'idee' betekent. Een monoloog is een betoog van één persoon die aan het woord is en blijft. Het is dus het tegengestelde van een dialoog, waarin meerdere sprekers het woord nemen. Een toneelvoorstelling die volledig opgevoerd wordt door één enkele acteur, wordt een monodrama genoemd.

Een monoloog kan 'intern' gericht zijn, als een soort innerlijke mijmering van het personage, of hij kan gericht zijn aan een ander personage in het toneelstuk. Wanneer een monoloog een betoog van het personage aan zichzelf is, wordt het een soliloque genoemd. In dit geval voert het personage een interne monoloog, waarbij hij zijn eigen gedachten en gevoelens blootgeeft aan zichzelf en het publiek. De andere spelers in het theaterstuk, als die er zijn, kunnen de soliloque niet horen.

Een monoloog vertrekt steeds vanuit het perspectief van de persoon die aan het woord is. Het drukt de gedachten en gevoelens van het personage uit om zo de spanning en emotie in de voorstelling op te bouwen. In veel monologen reflecteert de speler op zijn huidige situatie aan de hand van een terugblik op het verleden.

De toneelvoorstelling *Ignatius. De ridder maakt een knieval*. is een voorbeeld van een soliloque en een monodrama.

Bronnen:

't Barre Land. (z.d.). *Educatie-artikel: Monoloog – Dialoog*.

<http://www.barreland.nl/content/monoloog-dialoog/index.html>

Literary Devices. (2022). *Soliloquy*. <https://literarydevices.net/soliloquy/>

2. Lesmateriaal voor leerlingen

Deel 2 van deze documentatiemap geeft inspiratie voor de voor- en nabeschuiving van de Ignatiusmonoloog. De lesmaterialen die aangereikt worden, kunnen naar eigen inzicht worden ingevuld.

2.1 Voorbeschuiving

In deze voorbeschuiving komen volgende zaken aan bod:

- Opdracht voor verkenning van essentiële woorden die in de voorstelling aan bod komen (template voor woordkaartjes in BIJLAGE 1)
- Opdracht over de verwachtingen van leerlingen over de voorstelling (voor deze opdracht werd een ondersteunend lesblaadje ontwikkeld, te vinden in BIJLAGE 2)

2.1.1 Verkenning van essentiële begrippen

Mogelijke lesdoelen

- De leerlingen gaan zelf, samen met anderen, op zoek naar de betekenis van woorden die ze niet kennen.
- De leerlingen kunnen aan de hand van begrippen nadenken over de inhoud van een tekst/voorstelling.

Opdracht

Verdeel de leerlingen in kleine groepjes van 3 à 4. Elk groepje krijgt kaartjes met daarop enkele woorden en namen die tijdens de voorstelling aan bod zullen komen. De leerlingen denken samen na over de betekenis van de woorden, en denken na hoe deze woorden aan bod kunnen komen in de voorstelling. Wanneer ze de betekenis van een woord niet kennen, zoeken ze dit op.

BIJLAGE 1 bevat een template voor de kaartjes.

Verbetersleutel essentiële begrippen

Christelijke & jezuïetencultuur

Bekering Veranderen van geloof. <i>Link met de voorstelling:</i> Hoewel Ignatius steeds een christen was, zorgt zijn genezingsproces voor een totale ommekeer in zijn leven, waarbij hij zijn oude, zondige leven afzweert en kiest voor een leven in functie van Jezus.	Bedevaart Reis naar een bedevaartsoort, een plek van bijzondere betekenis binnen een bepaalde religie. <i>Link met de voorstelling:</i> Na zijn bekering beslist Ignatius om op bedevaart te gaan, eerst naar Montserrat en later naar het Heilige Land om zo in de voetsporen van Jezus te treden.
---	--

<p>Biechtvader</p> <p>Een priester die de biecht afneemt. De biecht is een van de zeven sacramenten van de katholieke Kerk, waarbij de christene zijn zonden opbiecht aan een priester, de biechtvader. De priester aanhoort de zonden en verleent de zondaar absolutie (vergeving).</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Na zijn bekering, gaat Ignatius meerdere malen op bezoek bij een biechtvader om de zonden uit zijn vorige leven op te biechten.</p>	<p>Vertrouwing</p> <p>Term die Ignatius geeft aan het gevoel van troost dat hij ervaart wanneer de Heer tot hem spreekt. Vertrouwing geeft gevoelens van hoop, geloof en liefde.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Ignatius komt telkens opnieuw in contact met het gevoel van vertrouwing. Voor hem is dit de manier waarop de Heer zijn aanwezigheid aan hem toont en hem vertelt welke weg hij in zijn leven moet bewandelen.</p>
<p>Geestelijke Oefeningen</p> <p>Titel van een werkboekje geschreven door Ignatius om mensen te helpen bij het zoeken naar God in hun eigen leven. De Geestelijke Oefeningen stonden aan de basis voor de oprichting van de jezuïetenorde.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Ignatius vertelt hoe hij zijn eigen visies neerschrijft in het boekje Geestelijke Oefeningen en dit gebruikt om anderen te begeleiden in het gebed.</p>	<p>Ketterij</p> <p>Godslastering. Afwijking van wat een bepaalde geloofsgroep beschouwd als de 'ware' religie. Wie deze afwijking aanhangt, is een ketter.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Ignatius vertelt dat hij met zijn nieuwe wijze van gebed door velen beschuldigd wordt van ketterij. Hij moet daarom verscheidene malen op de vlucht voor de Spaanse Inquisitie.</p>
<p>Inquisitie</p> <p>De Inquisitie was een rechtbank van de katholieke kerk ter bescherming van het zuivere katholieke geloof. De inquisitie spoorde ketteren op om hen te veroordelen en te straffen.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Ignatius vertelt dat hij met zijn nieuwe wijze van gebed door velen beschuldigd wordt van ketterij. Hij moet daarom verscheidene malen op de vlucht voor de Spaanse Inquisitie.</p>	<p>Sociëteit van Jezus</p> <p>De jezuïetenorde. Een katholieke orde die in 1540 werd opgericht door Ignatius van Loyola. De jezuïeten waren vooral actief tijdens de 17^e eeuw op gebied van katholiek onderwijs en missiewerk.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Op het einde van de voorstelling vertelt Ignatius hoe hij en zijn vrienden de orde oprichten en hij hierover de leiding krijgt.</p>

Plaatsen

<p>Manresa</p> <p>Stad in de Spaanse regio Catalonië, in de provincie Barcelona</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Na zijn bekering komt Ignatius terecht in Manresa om te biechten en boete te doen voor de zonden uit zijn vorig leven.</p>	<p>Heilige Land</p> <p>De term 'het Heilige Land' wordt gebruikt om te verwijzen naar het land aan de oostkant van de Middellandse Zee waar de drie grote monotheïstische religies werden opgericht: het jodendom, het christendom en de islam. Het zou de geboorteplaats van Christus zijn. Binnen het Heilige Land neemt Jeruzalem, de Heilige Stad, een belangrijke plaats in. Deze stad was een belangrijke bedevaart bestemming, o.a. voor christelijke pelgrims.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Ignatius vertrekt, na zijn bekering, op bedevaart naar het Heilige</p>
---	--

	Land om zo in de voetsporen van Jezus te kunnen treden.
--	---

Namen

<p>Ignatius van Loyola</p> <p>Oprichter van de jezuïetenorde en schrijver van het boek 'Geestelijke Oefeningen'. In 1622 werd hij heilig verklaard. Hij wordt vereerd als de patroonheilige van de katholieke soldaten.</p> <p>Link met de voorstelling: In de voorstelling vertelt Ignatius van Loyola zijn eigen levensverhaal.</p>	<p>Franciscus Xaverius</p> <p>Franciscus Xaverius, geboortenaam Francisco Javier, was een jezuïet van Spaanse afkomst. Hij behoorde tot de eerste gezellen van Ignatius. Hij werd vooral bekend om zijn uitgebreide missionarisch werk in Zuidoost-Azië. Xaverius werd heilig verklaard in 1622.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Kamergenoot van Ignatius die later een van zijn gezellen wordt waarmee hij uiteindelijk de jezuïetenorde opricht.</p>
<p>Pierre Favre</p> <p>Pierre Favre, of Peter Faber, was een Franse jezuïet en theoloog. Hij behoorde tot de eerste gezellen van Ignatius en werd beschouwd als een buitengewoon bekwaam begeleider van de geestelijke oefeningen.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Kamergenoot van Ignatius die later een van zijn gezellen wordt waarmee hij uiteindelijk de jezuïetenorde opricht.</p>	

Andere

<p>Hobbezak</p> <p>Slechtzittend en slecht aanpassend kledingstuk, in lompen gekleed.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Ignatius vertelt dat hij tijdens zijn periode van boetedoening enkel een hobbezak droeg (zie ook de jutte zak die hij tijdens de voorstelling aantrekt).</p>	<p>Karwats</p> <p>Leren rijzweep met riemen.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Ignatius vertelt dat hij zichzelf tijdens zijn periode van boetedoening met een karwats bewerkte.</p>
<p>Beginselverklaring</p> <p>Een beginselverklaring, ook wel een oprichtingstekst geheten, is een tekst waarin redenen, statements en principes met betrekking tot de oprichting van een vereniging worden uiteengezet.</p> <p><i>Link met de voorstelling:</i> Aan het eind van de voorstelling vertelt Ignatius hoe hij en zijn gezellen een beginselverklaring indiende bij de Paus voor de oprichting van de 'Sociëteit van Jezus'.</p>	

2.1.2 Voorbereiding op de voorstelling

Mogelijke lesdoelen

- De leerlingen kunnen concrete verwachtingen formuleren aan de hand van een titel en/of afbeelding (affiche).
- De leerlingen kunnen eigen ideeën en een kritische mening formuleren over een titel en affiche van een voorstelling.
- De leerlingen kunnen zelf relevante informatie opzoeken over de medewerkers van de voorstelling.
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een toneelvoorstelling is en kunnen toelichten waarom zijzelf naar een voorstelling zouden kijken.
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een monoloog is en kunnen dit koppelen aan hun verwachtingen over de voorstelling.

Opdracht

Laat de leerlingen deel 1 'Voorbeschouwing' van het lesblaadje in BIJLAGE 2 invullen. Eventueel kan klassikaal kort ingegaan worden op de antwoorden op deze vragen. Hou de antwoorden van de leerlingen bij, zodat hiernaar opnieuw verwezen kan worden tijdens de nabeschuiving na het bekijken van de voorstelling.

Verbetersleutel lesblaadje BIJLAGE 2 – Deel 1: Voorbeschouwing

Titel: Mogelijke verwijzing naar de naam 'Ignatius van Loyola' in de opdracht rond essentiële begrippen.

Affiche:

- Beschrijving: een man gekleed in bruine gewaden (mogelijks een priester/pater), boom, bergen en wolken op de achtergrond
- Medewerkers:
  - o Auteur: Dries van den Acker sj
  - o Acteur: Kurt Defrancq
  - o Ontwerper affiche: Jedi Noordegraaf – Studio Vandaar

Monoloog als theatervorm:

- Kenmerken theatervoorstelling:
  - o Acteurs spelen een scène voor een publiek
  - o Wordt gespeeld aan de hand van een tekst die vooraf werd ingestudeerd
  - o Wordt meestal opgevoerd op een podium
  - o Er wordt gebruik gemaakt van een decor
  - o Wordt live opgevoerd
  - o Rechtstreeks contact met het publiek
- Kenmerken monoloog
  - ➔ Betoog door één persoon
  - ➔ Vertrekt vanuit het perspectief van de persoon die aan het woord is
  - ➔ Drukt gedachten en gevoelens van het personage uit

2.2 Nabeschouwing

In deze nabeschouwing komen volgende zaken aan bod:

- Opdracht voor individuele verwerking/nabeschouwing van de voorstelling (voor deze opdracht werd een ondersteunend lesblaadje ontwikkeld, te vinden in BIJLAGE 2).
- Ideeën voor een klasgesprek om te reflecteren over inhoud van de voorstelling.

2.2.1 Individuele reflectie na de voorstelling

Mogelijke lesdoelen

- De leerlingen kunnen hun eigen visie en mening helder op een schriftelijke wijze verwoorden.
- De leerlingen kunnen hun eigen verwachtingen kritisch evalueren.
- De leerlingen kunnen een beschrijving geven van wat ze observeerde tijdens de toneelvoorstelling en kunnen dit koppelen aan de inhoud van de voorstelling.
- De leerlingen begrijpen de inhoud van de voorstelling en kunnen deze in eigen woorden toelichten. Ze kunnen daarbij de hoofdzaken van bijzaken onderscheiden.

Opdracht

Laat de leerlingen deel 1 'Voorbeschouwing' van het lesblaadje in BIJLAGE 2 herlezen nadat ze de voorstelling bekeken hebben. Laat hen daarna ook deel 2 'Nabeschouwing' invullen. Het volledig ingevulde lesblaadje kan het startpunt vormen voor een klasgesprek.

Verbetersleutel lesblaadje BIJLAGE 2 – Deel 2: Nabeschouwing

Ignatius maakt driemaal een knieval:

1. Letterlijke knieval wanneer hij geraakt wordt aan zijn benen door een kanonskogel. Deze knieval zorgt voor de eerste ommekeer in zijn leven: door het lange genezingsproces keert hij zich naar God en beslist om zijn oude, zondige leven achter zich te laten.
2. Knieval voor de Heilige Maagd Maria ter boetedoening van zijn zondige leven.
3. Knieval van dankbaarheid voor alle kerken en kapellen in Manresa wanneer hij beseft dat God aanwezig is in alle dingen en hem vergeven heeft voor zijn zonden.

Gelijkenissen en/of verschillen tussen animatiefilmpje [Ignatius van Loyola](#) en de theatervoorstelling:

- Vormgever van de affiche van de voorstelling is dezelfde als die van de animatiefilm.
- Zelfde centrale levensgebeurtenissen komen aan bod: kanonskogel, bekering tijdens zijn genezingsproces, zijn bedevaart, boetedoening, studietijd, etc.
- Animatiefilm maakt gebruik van 'makkelijkere' taal, bedoeld voor een breed publiek
- Animatiefilm legt meer nadruk op 'onderscheiding', terwijl in de toneelvoorstelling vooral gesproken wordt van ' vertroosting'.

2.2.2 Klasgesprek

Mogelijke lesdoelen

- De leerlingen kunnen hun eigen ideeën formuleren en staven op basis van argumenten.
- De leerlingen luisteren naar en hebben respect voor de ideeën van anderen.
- De leerlingen denken na over Geestelijke Oefeningen

Opdracht

Tijdens een klasgesprek wordt teruggeblikt op de inhoud van het lesblaadje en op enkele thema's die aan bod kwamen tijdens de toneelvoorstelling.

Voor de jezuïetencolleges: Het levensverhaal van Ignatius vind je ook terug in het ignatiaans pedagogisch project in 10 bewegingen. Het geeft leerlingen de kans om het verband tussen Ignatius, de Sociëteit van Jezus vandaag en hun eigen college te verkennen. Ook dit kan een aanknopingspunt zijn voor het klasgesprek.

Mogelijke vragen & thema's voor het gesprek

Algemeen:

- Wat vond je van de voorstelling?
- Waren er scènes die je niet begreep? Wie kan ze uitleggen?

Inhoud van de voorstelling:

- Wat heeft jou het meest getroffen tijdens de voorstelling?
- Wat vond je herkenbaar? Wat niet?
- In de voorstelling kan je het begrip 'knieval' zowel letterlijk als figuurlijk opvatten. Welke betekenissen heb je in de voorstelling teruggezien?
  - ➔ Letterlijke knieval wanneer Ignatius aan zijn benen geraakt wordt door een kanonskogel, wanneer hij op zijn knieën boete doet voor het Mariabeeld, en wanneer hij uit dankbaarheid op zijn knieën valt voor de Heer wanneer hij beseft dat die hem vergeven heeft voor zijn zonden.
  - ➔ Figuurlijke knieval voor God als zijn volgeling.
- In de monoloog blikt Ignatius terug op zijn leven. Wat zijn de belangrijkste levensgebeurtenissen in zijn verhaal?
  - ➔ Slag bij Pamplona waar hij geraakt wordt door een kanonskogel en waardoor zijn leven als ridder ten einde is.
  - ➔ Zijn genezingsproces tijdens welke hij geïnspireerd geraakt om de weg van God te volgen.
  - ➔ Het moment waarop hij zich realiseert dat God hem vergeven heeft en boetedoening niet (langer) nodig is.
  - ➔ Zijn bedevaart naar Jerusalem.
  - ➔ Het moment waarop hij in Parijs studeert en daar zijn vrienden leert kennen.
  - ➔ Zijn verblijf in Rome dat uiteindelijk leidt tot de oprichting van de jezuïetenorde.

- De inhoud van een theaterstuk vertelt vaak ook iets over de auteur. Wat vertelt dit stuk volgens jou als je weet dat de auteur ook een jezuïet is?
  - ➔ In de voorstelling wordt meermaals de nadruk gelegd op de ' vertroosting' die Ignatius voelt. Deze visie sluit sterk aan bij de Ignatiaanse spiritualiteit.
  - ➔ De omslag van Ignatius van ridder naar priester wordt in de voorstelling duidelijk als een positieve wending naar voren geschoven. Vanuit de perspectieven van andere figuren is dat echter misschien niet altijd het geval, bv. de familie Loyola is helemaal niet blij met zijn keuzes, voor verschillende katholieken blijkt Ignatius een ketter te zijn.

BIJLAGE 1: Kaartjes met essentiële termen

Bekering	Bedevaart
Biechtvader	Vertroosting
Geestelijke Oefeningen	Ketterij

Inquisitie	Sociëteit van Jezus
Manresa	Heilige Land
Ignatius van Loyola	Franciscus Xaverius

Pierre Favre

Hobbezak

Karwats

Beginsel-
verklaring

BIJLAGE 2: Lesblaadje voor leerlingen ter voor- en nabeschouwing van de voorstelling

Monoloog: Ignatius. De ridder maakt een knieval.

Naam:
Klas:

1. Voorbeschouwing

Titel

Wat roept de titel '*Ignatius. De ridder maakt een knieval.*' bij jou op? Waarover denk je dat de voorstelling zal gaan? Formuleer minstens twee verwachtingen die je hebt.

Affiche

Bekijk de affiche van de voorstelling.

- a) Beschrijf wat je ziet. Wat denk je dat dit zou kunnen betekenen?
- b) Spreekt de affiche je aan? Word je op basis van deze affiche nieuwsgierig naar de voorstelling? Of juist niet? Geef argumenten.
- c) Welke verwachtingen heb je op basis van deze affiche over de voorstelling?
- d) Wie heeft er meegewerkt aan deze voorstelling? Ga op zoek naar meer informatie over deze personen.

a) Objectieve beschrijving:

b) Aantrekkelijkheid van de affiche:

c) Verwachtingen:

d) Medewerkers van de voorstelling:

Monoloog als theatervorm

Theater is een manier om een verhaal te vertellen. Dit wordt o.a. ook gedaan in een film of boek. Toch is theater uiteraard anders dan het kijken naar een film of het lezen van een boek.

Geef aan wat volgens jou de typische kenmerken van een theatervoorstelling zijn en leg uit waarom het volgens jou relevant is om naar een toneelvoorstelling te kijken.

De voorstelling '*Ignatius. De ridder maakt een knieval.*' is een monoloog. Wat is een monoloog? Wat zijn volgens jou kenmerken van deze theatervorm? Hoe zal de voorstelling er volgens jou dan uitzien?

2. Nabeschuwing

Inhoud van de voorstelling

Wat vond je van de voorstelling? Wat riep deze bij je op? Wat vond je goed/minder goed?

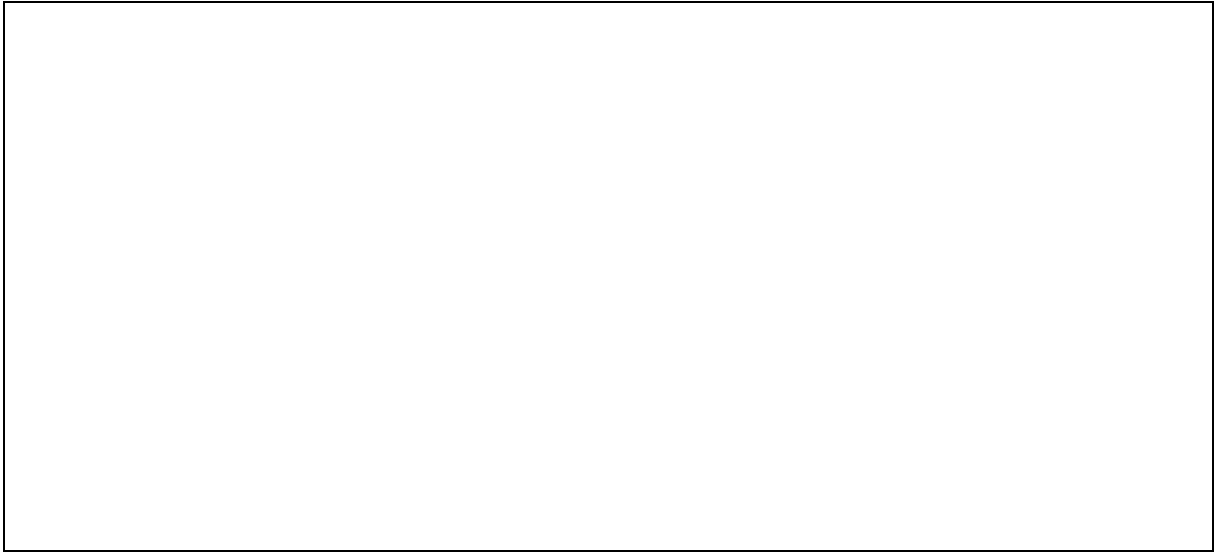
a) Algemene indruk van de voorstelling:

b) Dit vond ik goed/boeiend:

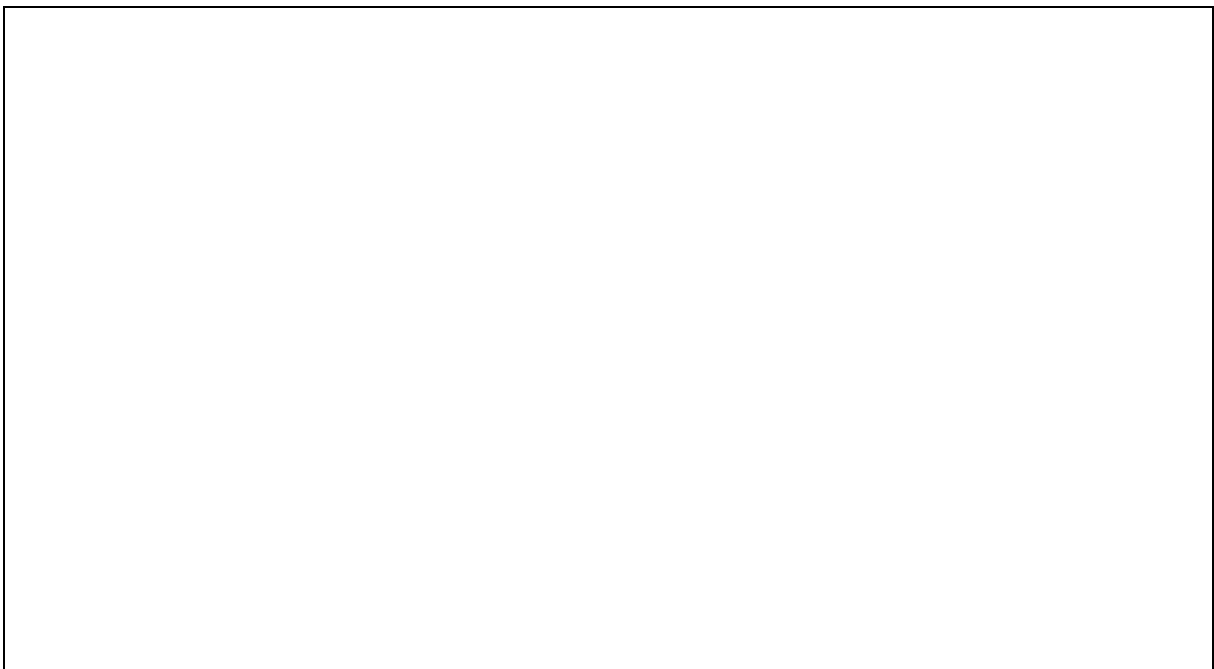
c) Dit vond ik minder goed/saai/oninteressant:

Wat is je het meest bijgebleven van de voorstelling? Waarom sprak dit onderdeel jou aan?

Ignatius maakt driemaal een knieval. Voor wie of waarvoor maakt Ignatius een knieval?
Waarom doet hij dat?

Kijk naar het animatiefilmpje, gemaakt door het Platform Ignatiaanse Spiritualiteit in de Lage Landen: <https://www.youtube.com/watch?v=qw6yISC1d9c> Ook dit filmpje toont het levensverhaal van Ignatius. Waar zie jij gelijkenissen en/of verschillen met de theatervoorstelling?

Titel

Bekijk de notities over de titel die je maakte vóór het bekijken van de voorstelling. Voldeed de voorstelling aan jouw verwachtingen? **JA/NEE**

Vind je de titel passend voor het levensverhaal van Ignatius? Waarom wel/niet? Kan je een andere/betere titel bedenken?

Affiche

Bekijk de notities over de affiche die je maakte vóór het bekijken van de voorstelling. Voldeed de voorstelling aan jouw verwachtingen? **JA/NEE**

Vind je dat het beeld past bij de voorstelling? Waarom wel/niet? Wat zou jij anders doen?

Theatervorm in de voorstelling: monoloog

Is de theatervorm 'monoloog' volgens jou passend voor deze voorstelling? Waarom wel/niet? Wat vond je er zelf van?

Wat zijn de verschillen tussen een monoloog en dialoog? Wat is volgens jou de meerwaarde van beide theatervormen?